

ПОПЕРЕДНЯ ОЦІНКА СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАД ТА РАЙОНІВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПІСЛЯ ДЕОКУПАЦІЇ

DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2023.4.02>

Постановка проблеми. Широкомасштабна агресія РФ проти України на початку 2022 року привела до того, що вся Луганська області окупована, а Донецька область – наполовину. Проте проблематика оцінювання спроможності громад та районів після деокупації актуалізувалася. Це пов'язано з тим, що на оцінку впливає багато факторів, серед яких головний – численність населення, яке повернеться після деокупації на ті території. *Метою статті* є обґрунтування розрахунків попередньої оцінки спроможності територіальних громад та районів Луганської області після деокупації. *Методи, використані в дослідженні:* компаративного аналізу, деталізації та узагальнення, групування. *Гіпотезою дослідження* стало припущення, що після деокупації Луганської області не залишиться спроможних територіальних громад через знелюднення цих територій. *Виклад основного матеріалу:* Для попередньої оцінки спроможності територіальних громад та районів Луганської області після деокупації використано три критерії (показники): чисельність населення, що постійно проживає на території спроможної територіальної громади; чисельність учнів; частка працездатного населення. Прораховано сценарії зменшення чисельності населення та відповідно частки населення працездатного віку після деокупації. Оптимістичний сценарій, це той варіант, коли повернеться понад 70% населення, більшість з якого працездатного віку (понад 70%), найбільш реальний сценарій - повернення приблизно 50% населення (частка населення працездатного віку від 70 % до 30%), і песимістичний сценарій, це коли повернеться менше ніж 30% населення, серед якого працездатний вік мають менше як 30%. За результатами розрахунків визначено кількість спроможних громад та районів після деокупації. *Оригінальність та практична значимість дослідження* полягають у визначенні кількості спроможних громад та районів за оптимістичним та песимістичним сценарієм. *Висновки та перспективи подальших досліджень.* За результатами оцінювання визначено, що за оптимістичним сценарієм в Луганській області після деокупації залишиться 26 спроможних громад та 7 районів, а за песимістичним сценарієм 18 громад та 4 району. Проте ймовірніше буде реальний сценарій, тобто це ситуація між оптимістичним та песимістичним сценаріями. *Подальші дослідження* лежать в площині детального аналізу реального сценарію формування спроможних громад та районів на території Луганської області після деокупації до кордонів 1991 року.

Ключові слова:

попередня оцінка, спроможність, територіальна громада, район, область, компаративний аналіз, сценарій

PRELIMINARY ASSESSMENT OF THE CAPACITY OF COMMUNITIES AND DISTRICTS LUGHAN REGION AFTER DEOCCUPATION

Formulation of the problem. The large-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine at the beginning of 2022 led to the fact that the entire Luhansk region is occupied, and the Donetsk region is occupied by half. However, the issue of assessing the capacity of communities and districts after de-

¹ Плетньов Михайло Васильович, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, м. Київ, Україна.

Plietnov Mykhailo, Ph.D. in Technical Sciences, Associated Professor of the Economy Department, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8482-9419>

e-mail: mikhailvpletnev@gmail.com

² Вахлакова Вікторія Володимирівна, канд. екон. наук, доцент кафедри економіки і підприємництва, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, м. Київ, Україна.

Vakhlakova Viktoriia, Ph.D. of Economic Sciences, Associated Professor of the Economy Department East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4991-9996>

e-mail: vaxlakovavvv@gmail.com

occupation became relevant. *This is due to the fact that the assessment is influenced by many factors, the main one of which is the population that will return to those territories after de-occupation.* The purpose of the article is to substantiate the calculations of the preliminary assessment of the capacity of territorial communities and districts of the Luhansk region after deoccupation. *Methods used in the research:* comparative analysis, detailing and generalization, grouping. *The hypothesis of the study* was the assumption that after the deoccupation of Luhansk region, there will be no viable territorial communities due to the depopulation of these territories. *Summary of the main material:* Three criteria (indicators) were used for the preliminary assessment of the capacity of territorial communities and districts of Luhansk region after de-occupation: the number of people permanently living in the territory of a capable territorial community; the number of students; share of the working population. The scenarios of the decrease in the number of the population and, accordingly, the share of the population of working age after deoccupation have been calculated. The optimistic scenario is the option when more than 70% of the population will return, most of which are of working age (more than 70%), the most realistic scenario is the return of approximately 50% of the population (the share of the population of working age from 70% to 30%), and the pessimistic scenario, this is when less than 30% of the population will return, among which less than 30% are of working age. Based on the results of the calculations, the number of capable communities and districts after de-occupation was determined. The originality and practical significance of the research consists in determining the number of capable communities and districts under optimistic and pessimistic scenarios. *Conclusions and prospects for further research.* Based on the results of the evaluation, it was determined that under the optimistic scenario, 26 capable communities and 7 districts will remain in Luhansk region after de-occupation, and under the pessimistic scenario, 18 communities and 4 districts will remain. However, the real scenario is more likely, i.e. it is between optimistic and pessimistic. *Further research lies in the plane of detailed analysis of the real scenario of the formation of capable communities and districts in the territory of Luhansk region after the de-occupation up to the borders in 1991.*

Key words:

preliminary assessment, capacity, territorial community, district, region, comparative analysis, scenario.

Постановка проблеми. У 2021 році в країні створено 1469 спроможних територіальних громад, в тому числі 31 територіальних громад на непідконтрольній території в межах Донецької та Луганської областей. Ці громади мають однаковий статус, проте працюють не в рівних умовах і мають не рівні можливості для розвитку. З січня 2021 року усі громади (крім тих, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської областей і Криму) перейшли на прямі відносини з Державним бюджетом, отримали більше повноважень і стали відповідальними за усе, що відбувається на їхній території. Проте широкомасштабна агресія РФ проти України на початку 2022 року привела до того, що вся Луганська області окупована, а Донецька область – наполовину. У межах реалізації проєкту «Формування концептуальних і правових засад інституційного відновлення Донбасу», який фінансується Міжнародним фондом «Відродження», науковцями та експертами проводяться дослідження щодо попередньої оцінки спроможності територіальних громад та районів Донецької та Луганської областей після деокупації. Дану статтю також було підготовлено

за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці спроможності територіальних громад та районів Донецької та Луганської областей присвячено багато наукових праць, серед яких слід виокремити роботи науковців Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля і Луганської філії ДУ «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Макутова НАН України» [1-5]. Проте напрацювань щодо попередньої оцінки спроможності територіальних громад та районів Донецької й Луганської областей після деокупації дуже мало.

Метою статті є обґрунтування розрахунків попередньої оцінки спроможності територіальних громад та районів Луганської області після деокупації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для оцінювання спроможності територіальних громад слід зауважити, що в основі цієї оцінки лежить методика, яку запропонували експерти ДУ «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Макутова НАН України» в межах реалізації проєкту «Формування концептуальних і правових засад інституційного відновлення Донбасу» за

підтримки Міжнародного фонду «Відродження». До критеріїв (показників) попередньої оцінки рівня спроможності територіальних громад Луганської області після деокупації (перехідний період), віднесено три: чисельність населення, що постійно проживає на території спроможної територіальної громади; чисельність учнів; частка працездатного населення.

Відповідно до завдання оперативної цілі 3.1. (Забезпечення стійкості та ефективності публічного управління відповідно до безпекових, демографічних та економічних викликів) актуалізованої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки прораховано сценарії зменшення чисельності населення та відповідно частки населення працездатного віку після деокупації [6].

Оптимістичний сценарій, це той варіант, коли повернеться понад 70% населення, більшість з якого працездатного віку (понад 70%), найбільш реальний сценарій - повернення приблизно 50% населення (частка на-

селення працездатного віку від 70 % до 30%), і песимістичний сценарій, це коли повернеться менше ніж 30% населення, серед якого працездатний вік мають менше як 30%. Високо ймовірно, що після деокупації територій окупованих з 2014 року відбудеться зменшення чисельності населення через втечу проросійсько налаштованих людей до Росії. Оптимістичний сценарій передбачає звільнення всіх територій Донецької й Луганської областей та припинення воєнних дій, песимістичний сценарій передбачає вихід ВСУ на кордони України 1991 року, проте воєнні дії не припиняться.

В таблиці 1 подано результати попередньої оцінки спроможності територіальних громад Луганської області після деокупації. В якій використано такі умовні позначення: *PSG* – потенційно спроможна громада, *PNG* – потенційно неспроможна громада, *NG* – неспроможна громада. Також позначено громади та райони, які окуповані з 2014 року.

Таблиця 1 – Попередня оцінка спроможності територіальних громад Луганської області після деокупації

№	Назва територіальної громади	Чисельність учнів в закладах ЗСО у 2022 році (300 учнів)	Чисельність населення, осіб у 2023 році станом на 1.07.2023 (3000 осіб)	Чисельність населення після деокупації / частка працездатного населення (71,4 %)			Результати попередньої оцінки спроможності громад та оптимальності районів: оптимістичний / песимістичний сценарій
				оптимістичний сценарій 70% повернеться (71,4 % працездатн.)	сценарій 50% повернеться	песимістичний сценарій 30% повернеться (30% працездатн.) але не менше ніж 2100 осіб	
1	2	3	4	5	6	7	8
Северодонецький район (може бути ліквідований після війни через малу чисельність населення за ПС)							
1.	Кремінська	2135	21588	15111	10578	7404 / 2221	🚫PNG / PNG
2.	Лисичанська	9070	111716	78201	54740	38318	🚫PNG / PNG
3.	Гірська	1543	32495	22746	15922	11145	🚫PNG / PNG
4.	Рубіжанська	4874	58824	41176	28823	20176	🚫PNG / PNG
5.	Северодонецька	10704	113323	79326	55528	38869	🚫PNG / PNG
6.	Попаснянська	1726	24593	17215	12050	8435	🚫PNG / PNG
Старобільський район (може бути ліквідований після війни через малу чисельність населення)							
7.	Білолуцька	813	9517	6661	4663	3264 / 979	PSG / PNG
8.	Старобільська	3380	27909	19536	13675	9572	PSG / PSG
9.	Марківська	1299	13756	9629	6740	4718 / 1415	PSG / PNG
10.	Біловодська	1940	22253	15577	10903	7632	PSG / PSG
11.	Міловська	1198	14496	10147	7103	4972 / 1491	PSG / PNG
12.	Чмирівська	735	8907	6234	4364	3055 / 916	PSG / PNG
13.	Новопсковська	2099	22789	15952	11166	7816	PSG / PSG
14.	Шульгинська	325	4206	2944	2060	1442	NG / NG

1	2	3	4	5	6	7	8
Щастинський район (може бути ліквідований після війни через малу чисельність населення)							
15.	Щастинська	1401	20637	14445	10112	7078	PSG / PSG
16.	Станично-Луганська	1394	22786	15950	11165	7815	PSG / PSG
17.	Широківська	521	6526	4568	3197	2238	NG / NG
18.	Нижньотеплівська	467	7014	4909	3436	2405	NG / NG
19.	Новоайдарська	1434	20652	14456	10119	7083	PSG / PSG
Сватівський район (може бути ліквідований після війни через малу чисельність населення)							
20.	Нижньодуванська	351	5204	3642	2549	1784	PSG / PNG
21.	Коломийчеська	223	3138	2196	1537	1076	NG / NG
22.	Красноріченська	459	7766	5436	3805	2663	PSG / PNG
23.	Лозно-Олександрівська	343	4297	3007	2105	1473	NG / NG
24.	Троїцька	1314	15653	10957	7669	5368 / 1610	PSG / PNG
25.	Сватівська	2595	25923	18146	12702	8891	PSG / PSG
26.	Білокуракинська	1456	14712	10298	7208	5046 / 1513	PSG / PNG
Алчевський район*							
27.	Алчевська*	н/д	184 000	128800	90160	63112	PSG / PSG
28.	Зимогир'ївська*	н/д	37 605	26323	18426	12898	PSG / PSG
29.	Кадіївська*	н/д	218 644	153050	107135	74994	PSG / PSG
Довжанський район * може бути ліквідований після війни через малу чисельність населення за ПС)							
30.	Довжанська*	н/д	117 254	82077	57454	40218	PSG / PSG
31.	Сорокинська*	н/д	89 715	62800	43960	30772	PSG / PSG
Луганський район *							
32.	Луганська*	н/д	444 381	311066	217746	152422	PSG / PSG
33.	Лутугинська*	н/д	47 631	33341	23339	16337	PSG / PSG
34.	Молодогвардійська*	н/д	39 871	27909	19536	13675	PSG / PSG
Ровеньківський район *							
35.	Антрацитівська*	н/д	94 403	66082	46257	32380	PSG / PSG
36.	Ровеньківська*	н/д	66 301	46410	32487	22741	PSG / PSG
37.	Хрустальненська*	н/д	135 080	94556	66189	46332	PSG / PSG

* громади та райони, які окуповані з 2014 року
Джерело: розроблено авторами

Відповідно до чинних нормативно-правових актів у Луганській області було утворено: 37 громад (11 громад під тимчасовою окупацією з 2014 року), у т.ч.: міських – 20, селищних – 12, сільських – 5; 8 районів (4 райони під тимчасовою окупацією з 2014 р.).

За результатами проведеної оцінки визначено, що за оптимістичним сценарієм в Луганській області після деокупації залишиться 26 спроможних громад та 7 районів, а за песимістичним сценарієм 18 громад та 4 району.

Неспроможні громади мають приєднатися до сусідніх, спроможних громад. Райони, які мають малу чисельність населення можуть бути укрупнені шляхом об'єднання з сусідніми районами за умов законодавчого визначення порядку врегулювання окремих питань адміністративно-територіального устрою, порядку утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж населених пунктів, районів, віднесення до різних категорій, найменування та перейменування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для попереднього оцінювання спроможності територіальних громад Луганської області після деокупації використано три критерії (показники): чисельність населення, що постійно проживає на території спроможної територіальної громади, чисельність учнів та частка працездатного населення. У межах оцінювання передбачено – оптимістичний сценарій, це той варіант, коли повернеться понад 70% населення, більшість з якого працездатного віку (понад 70%), найбільш реальний сценарій - повернення приблизно 50% населення (частка населення працездатного віку від 70 % до 30%), і песимістичний сценарій, це коли повернеться менше ніж 30% населення, серед якого працездатний вік мають менше як 30%. За результатами оцінювання визначено, що за оптимістичним сценарієм в Луганській області після деокупації залишаться 26 спроможних громад та 7 районів, а за песимістичним сценарієм 18 громад та 4 району. Проте ймовірніше буде реальний сценарій, тобто це ситуація між оптимістичним та песимістичним сценаріями, що потребує аналізу та подальших досліджень.

Література

1. Серебряк К.І. Оцінка привабливості території у межах регіону в умовах децентралізації: соціально-економічний аспект // Ефективна економіка. 2016. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5519&p=1>
2. Плетньов М.В., Вахлакова В.В. Оцінка спроможності громад та районів Донецької та Луганської областей. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 3 (51). С. 20–26.
3. Економіко-правові засоби стимулюючого впливу на розвиток Донбасу: монографія / під заг. ред. В.А. Устименка. Київ: НАН України, Інститут економіко-правових досліджень, 2019. 236 с.
4. Мельникова А.О., Заблодська І.В., Заблодська Д.В. Розвиток Луганщини в умовах військового конфлікту: аспект позиціонування. Монографія. Прогнозування і планування роз-

витку економіки: мікроекономічний та макроекономічний рівні. Видавництво Izdevniecība “Baltija Publishing” (Рига, Латвія) 2020 р. 267 с.

5. Заблодська І. В., Ахромкін Є. М., Ляшенко П. А., Бурбело С.О. Компаративний аналіз показників спроможності громад Донецької і Луганської областей з урахуванням довоєнних та повоєнних реалій. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 3 (51). С. 61–70.

6. Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки URL: <http://mtu.gov.ua/news/35001.html>

Reference

1. Serebryak, K. I. (2016) Estimation of attractiveness of the territory within the region in the conditions of decentralization: social and economic aspect. *Effective economy*, 11. Retrived from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5519&p=1> (Accessed: 09.12.2023).
2. Pletnev, M.V., Vakhlakova, V.V. (2023). Evaluation of the capacity of communities and districts of Donetsk and Luhansk regions. *Time Description of Economic Reforms*, 3 (51), 20–26.
3. Ustimenko, V.A. (2019). *Economic and legal means of stimulating the development of Donbass. Monograph under the general*. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Economic and Legal Research, 236.
4. Melnikova, A. O., Zablodskaya, I.V. and Zablodskaya, D. V. (2020). Development of Luhansk region in the conditions of military conflict: aspect of positioning: monograph. *Forecasting and planning of economic development: microeconomic and macroeconomic levels*. Publishing house Izdevniecība “Baltija Publishing” (Riga, Latvia), 267.
5. Zablodska, I.V., Akhromkin, E.M., Lyashenko, P.A. and Burbelo, S.O. (2023). Comparative analysis of indicators of the capacity of communities of Donetsk and Luhansk regions taking into account pre-war and post-war realities. *Time Description of Economic Reforms*, 3 (51), 61–70.
6. On Amendments to the State Strategy for Regional Development for 2021-2027 URL: <http://mtu.gov.ua/news/35001.html> (Accessed: 10.12.2023).

Стаття надійшла

до редакції : 20.10.2023 р.

Стаття прийнята

до друку: 28.12.2023 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Плетньов М. В. , Вахлакова В. В. Попередня оцінка спроможності громад та районів Луганської області після деокупації. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 4 (52). С. 13–17.

